

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

De sensu Auditus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

De sensu visus Fo. LXXXI

ter cetera mētis officia. Vicinior ē em̄ cerebro vñ oīa manāt: ex q̄ sit vt ea q̄ ad
alios p̄tinet sensus videre dicam: veluti cū dicimus: vide quō sonat: vide quō
sapit: sic z cetera. Hec **Isido.** **Idcirco** mēs z volūtas ex oculis sepe vīnoscit:
teste **Lactāto** in li. de op̄ificio dei. ca. viij. **Etā Lactāti** in. vj. li. diuī. instit.
ca. xx. dē sic. Voluptas oculorū varia z multiplex q̄ cap̄it ex aspectu rerū q̄ sunt ī
vīu hoīm: vel natura vel ope delectabiles: vidē tibi plura de hoc sensu si vis: q̄
Lactāti pulcre disserit. Et sicut ait **Ambro.** in li. hexame. Sūt em̄ oculi spe
culatores n̄i die ac nocte excubāt. Nā z a sopore mēbris ceteris citi⁹ excitant
Et vīgilātes circūspectāt oīa z tanq̄ ī summo locati vniuersa p̄spectāt. Hec
Ambro. **Etā Aristo.** in p̄ncipio p̄mi li. **Metaph.** z **serius Tho.** in cōmēto su
per eadē lectiōe p̄ma: dē sic. Sensus visus maxime cognoscere nos facit: z m̄
tas differētiās rerū demonstrat. Sicut q̄ sensus visus int̄ oēs sensus est nobiliss
or: ita z periculosior. Et ideo si nō fuerit p̄ impertū rōnis refrenat⁹ inducit ho
minē ad lasciuā: luxuriā: auariciā: z ad multa peccā. Propterea multi p̄ hoc
cognoscētes eruerūt sibi oculos. de q̄b̄ diu⁹ **Hierony.** ad **Bitgā** hispanū dē
sic. Venit q̄ q̄ndā mūdī p̄hos legim⁹ vt totā cogitationē ad mētis cogitēt pu
ritatē sibi oculos eruisse. Hec **Hiero.** Inter ceteros h̄egit **Democrit⁹**: q̄ arthe crit⁹ eri
nis eruit sibi oculos vt vegetiores haberet cogitationes. **Lactāti** vō dē q̄ ideo se sibi: u
excecavit seipm̄ ne videret bñ esse malis ciuitatib̄. **Tertulian⁹** aut̄ dē q̄ ideo los z q̄e.
exoculavit seipm̄: q̄ mulieres sine p̄cupiscētia asp̄icere nō poterat. Ideo teste
Quintiliano: oculi sunt tota luxuria n̄ra: h̄i nos in oīa q̄tidie vicia p̄cipitant.
Nec expedit p̄nūc exēpla ī mediū adducere: q̄ hoc ip̄m q̄tidiana p̄bat exp̄ien
tia. Hinc **Aug.** in regula ad clericos ait. Ne dicatis vos habere aīos pudicos
si habeatis oculos impudicos: q̄ impudici cordis est nūci⁹. Pro
pterea **Isido** vbi supra inq̄t. Oculi int̄ oēs sensus viciniores anie existūt. In
oculis em̄ oē mētis indicū est. vñ z animi p̄turbatio vel hilaritas in oculis ap
paret. Hec **Isido.** **Dirigūt** etiā oculi oīa mēbra corp̄is ad operādū tam bona
q̄ mala: vt pedē ad ambulandū: manū ad scribendū. Propterea **Viras Luce**
ij. ca. ait. Lucerna corp̄is tui est oculus tuus. Discute q̄ teipm̄ o peccōr z cogi
ta si habuisti oculos sublimēs hinc inde furiose ac libidinose vagantes. Logi
ca etiā q̄ vana: q̄ turpia: q̄ z q̄nta secularia ac bona fallacia more autū rapa
ciū aspereris aut desideraueris: q̄ cū sensus visus sit vīuactor cūctis sensibus:
magis inclināt hoīem ad luxuriā: p̄cupiscētiā: auariciā: inuidiā: et ad cetera
criminalia peccā.

De sensu Auditus.

Ecūdu sensus corp̄alis est auditus sic dicitur: q̄ voces hauriat. **Uñ La**
sctantius in li. de op̄ificio dei ad **Demetrianū** auditore suū ca. viij. dicit
q̄ aures dicere sūt a vocib̄ hauriēdis. Aere igit̄ p̄berato suscipiūt sonos
q̄ vox repercussa teste **Isido.** p̄anfract⁹ aurū sonū facit q̄ sensum excipiāt audi
endi. Ideo d̄r aures q̄si auide rapiēs sonū: vel d̄r aures ab audiendo. Hinc **ma**
gnus Albert⁹ in. xij. li. de animalib̄. tracta. ij. ca. ij. dicit sic. Sunt aures carti
laginose vt melius sonū repercūtāt z de p̄inquo aures sonus cōfortet. Sūt eti
am aures inuolure z cōcaue p̄pter idē vt sonos teneant. Uta aut̄ aures est tor
tuosa vt longior sit: z curua ne frigidus aer cito ingrediat̄ ad cerebrum z indu
cat nocumentū: sed p̄t⁹ ster z calefiat ī aure. z etiā vt aer q̄etus ī aure meli⁹ ste
natus recipit omnē sonū. Aeri aut̄ tympani aures sunt duri: q̄ melius sonat
durū. Hec **Albertus.** Propterea **Lactantius** in libro de op̄ificio dei. ca. viij.
ita inquit. Artífex noster aures duas esse voluit: quarū duplicitas incredibile
est quantā pulcritudinē preferat. In his audienti t̄m officiū constitutū est s̄
cut in oculis videndi. Hec **Lactāti**us. **Isterū Lactantius** in. vj. libro diuina
rum institutionū. ca. xxj. de hoc sensu ita inquit. **Maxime** q̄ hic sensus nō est

De sensu odoratus

ad viciū detorquēdus: q̄ nobis ideo dat⁹ est vt doctrinā dei percipere possēmus. Itaq; si voluptas est audire cant⁹ z carmina: dei laudes canere z audire locū dū sit. Hec est voluptas vera q̄ comes est z sociā p̄turis. Hec est nō caduca et breuis vt ille q̄s appetūt q̄ corpi vt pecudes seruitūt: sed p̄petua z sine vlla iū⁹ remissione delectas. cuius terminos si q̄s exceſſerit: nihilq; aliud ex voluptate petierit nisi ipam voluptatē. hic mortē meditat⁹: qz sicut vita p̄petua in p̄tate est. ita mors in voluptate: qui em̄ tpalia maluerit carebit eternis: qui terre na p̄uulerit: celestia nō habebit. Hec Lactātius. Iste sensus inclinā hoīes

Aures s̄ ad fraciūdiā: qz si q̄s audiat ea q̄ sibi nō placēt: turbat⁹ z irascit⁹. Etia p̄ auditū la
instrumē bīf hō plerūq; ad iactātiā/ambitiōnē/ z inane glīam. vt cū q̄s de se audit lau
ta mltroz des extollit z gloriat⁹. Ad vanitates q̄q; hui⁹ mūdi inctat homies. Si q̄s em̄
ptoz. scurrilia verba ociosa z leuia aut detractoria audit: mens etus facile ritubar⁹:
z p̄ p̄sensum maculat⁹ aut p̄ delectationē ſecrit⁹. Quapropter ille q̄ audit detra
ctores aut obloquētes peccat grauit⁹: minus tamē q̄ detrahens nisi audiat ex
odio. Vñ sc̄tus Thomas in. ij. q. lxxij. ar. iij. d̄ sic. Si q̄s detractores audiat
at absq; resistētia videt⁹ detractori p̄sentire: vnde fit particeps peccati ei⁹. Et si q̄
dem inducat eū ad detrahendū: vel saltē placeat ei detractio p̄pter odiū eius
cui detrahēt nō minus peccat q̄ detrahēs: z quādoq; magis. Vñ Bern. dicit
detrahere aut detrahentē audire qd̄ hoz damnabili⁹ sit nō facile dixerim. Si
p̄o nō placet ei peccm̄ sed ex timore vel negligētia vel etiā verecūdiā qd̄a om̄i
tat repellere detrahentē: peccat qd̄e: sed mltō minus q̄ detrahēs z plerūq; ve
nialit⁹. Quādoq; etiā hoc potest esse peccm̄ mortale: vel p̄pter hoc q̄ alicui ex of
ficio incumbit detrahentē corrigere. Vel p̄pter aliqd̄ periculū qd̄ audēs nō
vlt p̄sequēs: vel p̄pter radicē q̄ timor human⁹ q̄nq; p̄t esse peccm̄ mortale. Hec
Tho Et sic patet de auditu.

De sensu odoratus.

Nasus h̄ **tria offi** **cia.** Tertius sensus corporalis d̄ odoratus. q̄ nil aliud est q̄ qd̄a act⁹ vlt passio
odorandi. Odor em̄ siue spūs p̄ nares siue p̄ nasum trahit: ideo in naso
vel in narib; tria sunt officia p̄stituta: teste Lactāto in li. de opificio dei
ad demetriā. c. x. vñ qd̄e ducēdi spūs: aliter capiēdi odoris: tertiu vt p̄ ei⁹
cauernas purgamēra cerebri defluāt. De hoc triplici officio nasi lact⁹ magnus
Albertus in. xij. li. de aiālib; tracta. ij. ca. ij. dicit. Addēs q̄ ideo due sunt nar
res: qz si vni accidit oppilatio ex catarro vel alta causa altera deseruat anima
li. Et hec est causa generalis q̄re oīs sensus est gemin⁹. Propterea Iſido. i. xj
li. Et. ca. j. testat⁹: q̄ odorat⁹ d̄ q̄si aeris odore attractus. Tracto em̄ aere sen
tit⁹: sic z olfactus d̄ q̄ odorib; afficiat⁹. Ut aut̄ intelligas vbi sit p̄tus odoratiua
vel olfactiua: scire debes fm̄ magnū Albertū in. j. li. de aiālib; tracta. ij. ca. vij
q̄nasus est instrumentū sensus odorat⁹: qd̄ instrumentū est sic cōpositū. Extre
mitas qd̄a cerebri versus os qd̄ dicit⁹ coronale vel pupis capitis descendit in
duas papulas q̄ sunt siles papulis māmillar: z facit vna iuxta alterā versus
triangulos nariū z in oīb; odoratib; p̄ inspirationē operiunt velamine pannicu
larij ne ledant obuitate aere/calore/ vel frigore. z ideo talia aiālia nō odorant
nisi cū vento inspirationis exufflat⁹ velamē illud: eo q̄ p̄tus olfactiua est in illis
papulis sicut visus in oculo. In alijs aut̄ nō inspiratib; sunt nude papule ille
qz illa habēt cerebra sicciora q̄ nō ita facile ledunt ab obuitatib;. Hec igit⁹ est cā
inspirationis z nō ispirandi: nasus aut̄ est canalīs odorat⁹. z qz odor est calidi sic
ct: cerebri aut̄ ē frigidū z humidū: tō nō bñ recipit: z vt meli⁹ recipiat eē opoz
ruit vta parulā vsq; ad instrumentū odorat⁹. Itē Alber. in. xij. li. de animal
bus. tracta. ij. z ca. ij. d̄ q̄ in oīb; aiālib; habētib; nasum nō p̄ficiat⁹ olfact⁹ nisi p̄
attractionē aeris. Hoc aut̄ mēbz est in medio sensuū z i anteriori parte capitis.

Nota de
odoratu
pulcra.

Altr⁹ ol
factiua cō
stitit i du
ab; papu
lis.